

Кваліметричні моделі професійної діяльності
практичного психолога та соціального педагога

У статті розкрито структуру і зміст кваліметричних моделей професійної діяльності практичного психолога та соціального педагога.

Ключові слова: структура і зміст кваліметричних моделей, практичний психолог, соціальний педагог.

The structure and content of the qualimetric models of the practical psychologist and social pedagogue professional activities are disclosed in the article.

Key words: the structure and content of the qualimetric models, the practical psychologist, a social pedagogue.

В статье рассмотрены структура и содержание кваліметрических моделей профессиональной деятельности практического психолога и социального педагога.

Ключевые слова: структура и содержание кваліметрических моделей, практический психолог, социальный педагог.

Однією з умов проведення моніторингового дослідження в освіті є наявність чи розробка моделей – еталонів, стандартів діяльності кожної категорії учасників освітнього процесу, в яких закладаються систематизовані вимоги до їх діяльності. Для створення таких стандартів виділяються параметри, фактори, критерії I та II порядку на основі державних унормованих вимог (Положень, рішень, постанов, наказів тощо). Необхідно також розробити апарат оцінювання, який включає задані параметри розвитку керованого об'єкту, критерії оцінки цих параметрів та спосіб оцінювання. Для вимірювання в моніторингових процедурах доцільно використовувати кваліметричний підхід, який передбачає кількісний опис якості предметів або процесів, даючи кількісну оцінку якості. Більш детально

принципи створення кваліметричних моделей в освіті описано у роботах Єльнікової Г.В.

Зростання активного впливу практичних психологів та соціальних педагогів на освітній процес та необхідність об'єктивної оцінки їх діяльності спонукали до розробки кваліметричних стандартів діяльності вказаних видів педагогічних працівників.

Кваліметрична модель професійної діяльності практичного психолога створювалась наступним чином. Спочатку визначились з основними факторами діяльності практичного психолога ними стали: особистісні якості, соціально-психологічне забезпечення освітнього процесу, організація роботи з педколективом, з батьками, соціальна активність та документальне оформлення діяльності. Далі кожний з факторів конкретизувався рядом критеріїв.

Так, перший фактор діяльності – „Особистісні якості” – визначається показовим за таких критеріїв:

- рівень фахової підготовленості,
- розвиток фахових умінь,
- креативність,
- адаптивність,
- психоемоційний стан.

Фактор „Соціально-психологічне забезпечення освітнього процесу” характеризується такими критеріями, як психодіагностична робота, консультаційна робота, корекційно-відновлювальна та розвивальна робота, організаційно-методична робота, формування позитивних міжособистісних стосунків в учнівському колективі, організація роботи з обдарованими, здібними учнями, превентивне виховання, організація роботи з важковиховуваними учнями, розв'язання конфліктних ситуацій., дієвість банку даних, упорядкування робочого місця психолога.

Відповідними критеріями розкривається фактор „Організація роботи з педколективом, з батьками”: співпраця з адміністрацією, робота з

педколективом, створення сприятливого соціально-психологічного клімату в педколективі, навчальна діяльність, організація роботи з батьками, психологічна просвіта.

Фактор „Соціальна активність” описується наступними критеріями: рівень вмотивованості діяльності, методична активність, участь у професійних конкурсах, дорадча активність, науково-пошукова діяльність психолога, співпраця з органами учнівського самоуправління, співпраця з громадськими організаціями, громадські доручення.

Фактор „Документальне оформлення діяльності” є об’єктивним за відповідних критеріїв: законодавчо-нормативне забезпечення, раціональність планування діяльності та своєчасність і якість підготовки звітної документації.

Визначившись з вартістю параметрів і факторів, і критеріїв, експерти завершили створення кваліметричної моделі діяльності практичного психолога:

№	Ф а к т о р . К р и т е р і й	Вартість параметру
I.	Особистісні якості	0,16
I.1	Рівень фахової підготовленості	0,3
I.2	Розвиток фахових умінь	0,2
I.3	Креативність	0,15
I.4	Адаптивність	0,13
I.5	Психоемоційний стан	0,22
II.	Соціально-психологічне забезпечення освітнього процесу	0,34
II.1	Психодіагностична робота	0,12
II.2	Консультаційна робота	0,12
II.3	Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота	0,11
II.4	Організаційно-методична робота	0,1
II.5	Формування позитивних міжособистісних стосунків в учнівському колективі	0,1
II.6	Організація роботи з обдарованими, здібними учнями	0,08
II.7	Превентивне виховання	0,08
II.8	Організація роботи з важковиховуваними учнями	0,08
II.9	Розв’язання конфліктних ситуацій.	0,06
II.10	Дієвість банку даних	0,05
II.11	Упорядкування робочого місця психолога	0,1
III.	Організація роботи з педколективом, з батьками	0,26

III.1	Співпраця з адміністрацією	0,13
III.2	Робота з педколективом, створення сприятливого соціально-психологічного клімату в педколективі	0,3
III.3	Навчальна діяльність	0,16
III.4	Організація роботи з батьками	0,3
III.5	Психологічна просвіта	0,11
IV.	Соціальна активність	0,16
IV.1	Рівень вмотивованості діяльності	0,13
IV.2	Методична активність, участь у професійних конкурсах	0,24
IV.3	Дорадча активність	0,07
IV.4	Науково-пошукова діяльність психолога	0,17
IV.5	Співпраця з органами учнівського самоуправління	0,16
IV.6	Співпраця з громадськими організаціями	0,16
IV.7	Громадські доручення	0,07
V.	Документальне оформлення діяльності	0,08
V.1	Законодавчо-нормативне забезпечення. Раціональність планування діяльності	0,5
V.2	Своєчасність і якість підготовки звітної документації	0,5

Для кваліметричної моделі професійної діяльності соціального педагога фактори сформулювали таким чином:

- I. Особистісні якості.
- II. Соціально-правове забезпечення освітнього процесу.
- III. Організація роботи з педагогічним колективом.
- IV. Соціальна активність.
- V. Документальне оформлення діяльності.

Критерії мінімально повно розкривають вказані вище фактори:

- I.1. Рівень фахової підготовленості
- I.2. Розвиток фахових умінь
- I.3. Креативність
- I.4. Адаптивність
- I.5. Психоемоційний стан
- II.1. Консультаційна робота
- II.2. Проведення соціометричних досліджень
- II.3. Соціально-інформаційна допомога
- II.4. Соціально-педагогічна робота
- II.5. Організація роботи з батьками

- II.6. Соціально-реабілітаційна робота
- II.7. Соціально-економічна робота
- II.8. Медико-соціальна допомога
- II.9. Соціально-психологічна допомога
- II.10. Дієвість банку даних
- II.11. Упорядкування робочого місця соціального педагога
- III.1. Співпраця з адміністрацією
- III.2. Співпраця з практичним психологом
- III.3. Робота з педколективом, створення сприятливого соціально-психологічного клімату в педколективі
- III.4. Навчальна діяльність
- III.5. Соціально-правова просвіта
- IV.1. Рівень вмотивованості діяльності
- IV.2. Методична активність, участь у професійних конкурсах
- IV.3. Дорадча активність
- IV.4. Науково-пошукова діяльність соціального педагога
- IV.5. Співпраця з органами учнівського самоуправління
- IV.6. Співпраця з громадськими організаціями
- IV.7. Громадські доручення
- V.1. Законодавчо-нормативне забезпечення
- V.2. Своєчасність і якість підготовки звітної документації

Після визначення ваги параметрів кваліметричний стандарт діяльності соціального педагога набув наступного вигляду:

№	К р и т е р і й	Вартість параметру
1	2	3
I.	Особистісні якості	0,12
1	Рівень фахової підготовленості	0,2
2	Розвиток фахових умінь	0,25
3	Креативність	0,18

1	2	3
4	Адаптивність	0,13
5	Психоемоційний стан	0,24
II.	Соціально-правове забезпечення освітнього процесу	0,35
6	Консультаційна робота	0,1
7	Проведення соціометричних досліджень	0,05
8	Соціально-інформаційна допомога	0,08
9	Соціально-педагогічна робота	0,1
10	Організація роботи з батьками	0,11
11	Соціально-реабілітаційна робота	0,1
12	Соціально-економічна робота	0,12
13	Медико-соціальна допомога	0,12
14	Соціально-психологічна допомога	0,09
15	Дієвість банку даних	0,04
16	Упорядкування робочого місця соціального педагога	0,09
III.	Організація роботи з педагогічним колективом	0,28
17	Співпраця з адміністрацією	0,16
18	Співпраця з практичним психологом	0,21
19	Робота з педколективом, створення сприятливого соціально-психологічного клімату в педколективі	0,3
20	Навчальна діяльність	0,14
21	Соціально-правова просвіта	0,19
IV.	Соціальна активність	0,15
22	Рівень вмотивованості діяльності	0,12
23	Методична активність, участь у професійних конкурсах	0,17
24	Дорадча активність	0,06
25	Науково-пошукова діяльність соціального педагога	0,17
26	Співпраця з органами учнівського самоуправління	0,19
27	Співпраця з громадськими організаціями	0,22
28	Громадські доручення	0,07
V.	Документальне оформлення діяльності	0,1
29	Законодавчо-нормативне забезпечення. Раціональність планування діяльності	0,5
30	Своєчасність і якість підготовки звітної документації	0,5

Вказані кваліметричні моделі професійної діяльності практичного психолога та соціального педагога можуть опрацьовуватись як на паперових носіях, так і на комп'ютері, що дасть можливість і оперативно отримати об'єктивну інформацію про рівень діяльності вказаних педпрацівників, і конкретизувати систему вимог до педагогів.

Список використаних джерел

1. Азгальдов Г.Г. Теория и практика оценки качества товаров (основы кваліметрії). – М.: Экономика, 1982. – 256 с.
2. Ануфрієва О.Л. Оцінка якості початкової освіти на основі кваліметричного підходу: Автореферат дис. ...канд. пед. наук: 13.00.01 /Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України. – К., 2000. – 18 с.
3. Бондар В.І. Теоретичні основи і технологія педагогічного аналізу: управлінський аспект: Навч. посібник. – К.: УДПУ, 1996. – 67 с.
4. Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент: цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1996. – 140 с.
5. Дорошенко Е.А. Оценка профессиональных, деловых и личностных качеств персонала: Методические рекомендации по аттестации руководителей и специалистов: Учебно-методическое пособие. – К.: МАУП, 1996. – 33 с.
6. Єльнікова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні: Монографія. – К.:ДАККО, 1999. – 303 с.
7. Єльнікова Г.В. Організація діяльності педагогічного колективу школи щодо контролю за засвоєнням учнями змісту навчання: Навчальний посібник для слухачів інститутів післядипломної освіти та керівників загальноосвітніх шкіл. – Харків: ХОІНОПП, 1996. – 60 с.
8. Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. – К.: Міносвіти України, 1994. – Вип. 1. – 336 с.
9. Третьяков П.И., Митин С.Н., Бояринцева Н.Н. Адаптивное управление педагогическими системами: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений /Под ред. П.И.Третьякова. – М.: Центр “Академия”, 2003. – 368 с.
10. Черепанов В.С. Экспертные оценки в педагогических исследованиях. – М.: Педагогика, 1989. – 152 с.